

Jaap R. Bruijn, Ronald Prud'homme van Reine en Rolof van Hövell tot Westerflieer (red.), *De Ruyter, Dutch Admiral* (Rotterdam: Karwansaray Publishers, 2011, 280 p., ill., ISBN 978-94-90258-03-0; € 70,00)

Op 11 november 2011, in aansluiting op de Admiraalslezing van de Koninklijke Marine, presenteerde de nog jonge uitgeverij Karwansaray in Het Scheepvaartmuseum *De Ruyter, Dutch Admiral* haar eersteling uit een serie monografieën over militaire helden uit de oudheid, middeleeuwen en nieuwe tijd. De uitgeverij hoopt met deze serie de groei van het Europees historisch bewustzijn te bevorderen. Historici uit verschillende landen zullen vanuit een internationaal perspectief Julius Caesar, Karel de Grote, Alva, Lodewijk IV, Marlborough, Frederik de Grote en Nelson beschrijven. De Ruyter was "a suitable figure for the first work in the series" (p. 7).

Tijdens de viering van zijn vierhonderdste geboortejaar in 2007 verscheen een stortvloed aan publicaties over De Ruyter en zijn tijd. Er werden bovendien talloze tentoonstellingen georganiseerd en lezingen gegeven. Alle herdenkingsactiviteiten waren sterk op het Nederlandse publiek gericht; de internationale context werd stiefmoederlijk behandeld. Met het verschijnen van *De Ruyter, Dutch Admiral* wordt deze tekortkoming alsnog gecorrigeerd.

Zes buitenlandse historici (een Marokkaan, een Zweed, een Amerikaan, een Engelsman, een Deen en een Fransman) en Jaap Bruijn, Ronald Prud'homme van Reine en Henk den Heijer geven hun visie op de bekendste Nederlandse admiraal. Het boek bevat elf artikelen. De opzet van de artikelen is nogal verschillend. Wel hebben alle auteurs getracht De Ruyter voor een breed publiek toegankelijk te maken. De bijdragen van de Nederlandse auteurs bevatten voor het Nederlandse lezerspubliek weinig nieuws. Van de 'buitenlandse' lezer wordt verondersteld dat hij enige kennis heeft van het leven van De Ruyter.

Jaap Bruijn tekent voor de inleiding en twee artikelen. In het eerste artikel 'The Maritime World of the Dutch Republic' schetst hij de achtergrond waartegen De Ruyter acteerde. Het gaat over de bestuursstructuur van de Republiek, de marineorganisatie en de verschillende maritieme bedrijfstakken (scheepsbouw, handel, VOC, WIC, walvisvaart en visserij). In zijn tweede bijdrage beschrijft hij 'De Ruyter and his flag officers'. De oude en nieuwe marine en de samenstelling van het officierskorps in een periode dat marineofficieren professionals werden, komen aan de orde. Opvallend is dat De Ruyter als een van de oudste vlagofficieren intensieve betrekkingen onderhield met zijn (veel) jongere collega's.

Ronald Prud'homme van Reine staat in 'Michiel Adriaenszoon de Ruyter and his Biographer Gerard Brandt' zeer kort stil bij het leven van de vlootvoogd. Daarna gaat hij uitvoerig in op De Ruyters biograaf Gerard Brandt en diens werk: *Het Leven en Bedryf van den heere Michiel de Ruyter* (1687). Deze biografie is in de eerste plaats een lofrede op de admiraal. Hoewel Brandt weinig kritisch was bij zijn gegevensver-

onbekende Engelsman, beschreef hem in 1677 als “so good a man, so devout and pious a Christian, so stout a soldier, so wise, expert and succesful a general”. Ook vergelijkt Davies het burgerlijk milieu waaruit De Ruyter stamde met dat van zijn aristocratische Engelse tegenstanders.

Niels M. Probst beschrijft in ‘*Danish Perspectives on De Ruyter’s Role in the Nordic Conflicts*’ de Zweeds-Deense conflicten uit het midden van de zeventiende eeuw. Centraal bij hem staat de Deense edelman Niel Juel, die enkele malen deelnam aan vlootexpedities onder De Ruyter naar de Middellandse Zee. De rol van De Ruyter, die aan de Deense kant meevocht, komt in zijn artikel niet erg uit de verf.

Henk den Heijer besteedt in ‘*Michiel de Ruyter’s Expedition to West Africa and America 1664-1665*’ aandacht aan de enige wereldreis die De Ruyter in zijn leven, aan de vooravond van de Tweede Engelse Zeeoorlog, maakte via de Middellandse Zee, West-Afrika, het Caribisch gebied en Noord-Amerika naar Delfzijl.

Michel Vergé-Franceschi, biograaf van de Franse admiraal Abraham Duquesne, tekent voor ‘*De Ruyter versus Duquesne. A Battle to the Death*’. Beide admirals stonden in de zeeslag bij de Etna (1676) tegenover elkaar. Uiteindelijk overleed De Ruyter aan de toen opgelopen verwondingen. Duquesne maakte daarna nog carrière in de Franse marine en eindigde als admiraal van de Franse Middellandse Zeevloot.

Of met deze uitgave het hogere uitgeversdoel van Karwansaray Publishers – het Europees historisch bewustzijn te bevorderen – is bereikt, waag ik te betwijfelen. Wel komen in de artikelen de verschillende aspecten van De Ruyters leven in relatie met de *World of the Dutch Republic* uitstekend tot hun recht, evenals de mondiale rol van De Ruyter en de internationale impact van zijn optreden.

Het boek is schitterend vormgegeven. Een aardige vondst is De Ruyters handtekening onderaan elke pagina. De illustraties en het kaartmateriaal zijn van hoogwaardige kwaliteit. *De Ruyter, Dutch Admiral* is een boek dat uitnodigt tot lezen.

Adri P. van Vliet

Wigardus à Winschooten, *Seeman. Maritiem woordenboek van Wigardus à Winschooten*, hertaald en ingeleid door Hans Beelen, Ingrid Biesheuvel en Nicoline van der Sijs (Zutphen: Walburg Pers, 2012, 326 p., ill., ISBN 978-90-5730-722-5; € 39,50)

De scheepvaart is berucht om het jargon. Wie zich in de scheepvaart verdiept, moet een horde nemen om er in door te dringen. Dat geldt nu, maar het gold nog sterker in het verleden. De grote zeilvaart sprak een andere taal dan de motor- en stoomvaart. Al in de zeventiende eeuw verschenen de eerste woordenboeken en woordenlijsten over diverse aspecten van het scheepvaartbedrijf. Er zijn nu een aantal nuttige hulp-